ਸਨੇਹ ਲਾਟਾ ਗੋਲ

ਬਨਾਮ.

ਪੁਸ਼ਪਲਾਟਾ ਅਤੇ ਓ. ਆਰ. ਐੱਸ.

(2019 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 116)

07 ਜਨਵਰੀ, 2019

[ਡਾ. ਡੀ. ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ ਅਤੇ ਹੇਮੰਤ ਗੁਪ੍ਤਾ, ਜੇ. ਜੇ.]

ਕੋਡ ਆਫ਼ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1908-ਐਸ. ਐਸ. 21 ਅਤੇ 47-ਵੰਡ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ-ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅੰਤਮ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ-ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੂਰਕ ਅੰਤਮ ਫ਼ਰਮਾਨ ਵੀ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਅੰਤਮ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ-ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਯੂ/ਐੱਸ. 47, ਸੀ. ਪੀ. ਸੀ. ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫ਼ਰਮਾਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਅਯੋਗਤਾ-ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਟਿੰਗ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ-ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ-ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਟਿੰਗ ਕੋਰਟ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਕਥਿਤ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਬਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ-ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਟਿੰਗ ਕੋਰਟ ਦੀ ਫਾਈਲ ਵਿੱਚ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ-ਆਯੋਜਿਤਃ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਮੁਕੱਦਮੇ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਮੂਲ ਜਾਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਘਾਟ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ-ਇਸ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਠਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੇ ਸਮਝੌਤੇ' ਤੇ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁੱਦੇ ਸੁਲਝਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ-ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਉੱਥੇ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਥਾਨ ਬਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ-ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਯੂ/ਐੱਸ ਦੁਆਰਾ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। 21, ਸੀ. ਪੀ. ਸੀ.-ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਇਤਰਾਜ਼ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ

ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਲਈ ਇੱਕ ਇਤਰਾਜ਼ ਸੀ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਮੂਲ ਜਾਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਘਾਟ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ-ਅਜਿਹਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ-ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਹੈ-ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ' ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ-ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਅਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਵੰਡ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ-ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ-ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ-Art.227

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਰੱਖਿਆਃ 1.1 ਸੈਕਸ਼ਨ 21 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸੋਧ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਉੱਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਦੋ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨਃ

i) ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਸੰਭਵ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ

(ii) ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਹੋਈ ਹੈ।

ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਮੂਲ ਜਾਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਘਾਟ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਠਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਮੁੱਦੇ ਸੁਲਝਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਜਿਹੇ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਉੱਥੇ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਬਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 9] [469-ਐੱਫ-ਐੱਚ; 470-ਏ-ਬੀ]

1.2 ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫਾਂਸੀ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਇਤਰਾਜ਼ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਲਈ ਇੱਕ ਇਤਰਾਜ਼ ਸੀ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਮੂਲ ਜਾਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਘਾਟ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਅਜਿਹਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਫਾਂਸੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ' ਤੇ ਗਲਤੀ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਵੰਡ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਮਾਨ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 14,15 ਅਤੇ 17] [475-ਸੀ; 476-ਏ-ਬੀ, ਸੀ-ਡੀ]

7 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 791: [2005] 3 ਪੂਰਕ. ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 495; ਹੀਰਾਲਾਲ ਬਨਾਮ ਕਾਲੀਨਾਥ ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1962 ਐਸ. ਸੀ. 199: [1962] ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 747; ਹਾਸ਼ਮ ਅੱਬਾਸ ਸੱਯਦ ਬਨਾਮ ਉਸਮਾਨ ਅੱਬਾਸ ਸੱਯਦ (2007) 2 ਐਸਸੀਸੀ

355 : [2006] 10 ਸਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 740; ਮੰਟੂ ਸਰਕਾਰ ਵਿ. ਓਰੀਐਂਟਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰ. ਲਿਮਿਟੇਡ (2009) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 244 : [2008] 17 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 753; ਵਾਸੁਦੇਵ ਧਨਜੀਭਾਈ ਮੋਦੀ ਵਿ. ਰਾਜਾਭਾਈ ਅਬਦੁਲ ਰਹਿਮਾਨ (1970) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 670 : [1971] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 66 - 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ.

ਕਿਰਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਚਮਨ ਪਾਸਵਾਨ ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1954 ਐਸ.ਸੀ 340 :[1955] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 117 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[1955] ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 117 ਪੈਰਾ 8

[2005] 3 ਸਪਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 495 ਪੈਰਾ 8

[1962] ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 747 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸੀ। ਪੈਰਾ 13

[2006] 10 ਸਪਲਿਊ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 740 ਪੈਰਾ 13

[2008] 17 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 753 ਪੈਰਾ 13

[1971] 1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 66 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸੀ। ਪੈਰਾ 14 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾਃ ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 116 ਦੇ 2019.

ਡਬਲਯੂ. ਪੀ. ਵਿੱਚ ਰਾਂਚੀ ਵਿਖੇ ਝਾਰਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 17.07.2018 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ (ਸੀ) 2016 ਦਾ ਨੰਬਰ 3298।

ਮੁਕੁਲ ਰੋਹਤਗੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਸੰਦਰਸ਼ੀ ਸੰਜੇ, ਸ਼ਿਆਮਲ ਕੁਮਾਰ, ਸੁਨੀਲ ਤੋਮਰ, ਵਕੀਲ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਐੱਸ. ਆਰ. ਸਿੰਘ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਮੰਗਲ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੁਨੀਤਾ ਪੰਡਿਤ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ, ਅਵਨੀਸ਼ ਸਿੰਘ, ਅੰਕੁਰ ਯਾਦਵ, ਡੀ. ਐੱਸ. ਪਰਮਾਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੁਜੀਤਾ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਵਕੀਲ। ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਡਾ. ਧਨੰਜੈ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.

1. ਛੱਡੋ। ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

2. ਇਹ ਅਪੀਲ ਰਾਂਚੀ ਵਿਖੇ ਝਾਰਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 15/17 ਜੁਲਾਈ 2018 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

3. ਤੱਥ ਇੱਕ ਤੰਗ ਕੰਪਾਸ ਵਿੱਚ ਹਨਃ

9 ਮਈ 1985 ਨੂੰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀਸ਼ਨ ਮੁਕੱਦਮਾ 1 ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਰੋਜਾ ਰਾਣੀ, ਸਵਰਗੀ ਰਾਏ ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ (ਮ੍ਰਿਤਕ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ) ਦੀ ਧੀ, 1 154/1985

ਸੂਟ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਇੱਕ ਚੌਥਾਈ ਹਿੱਸਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਂਚੀ ਅਤੇ ਵਾਰਾਣਸੀ ਦੀਆਂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਰਾਂਚੀ ਵਿਖੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਬਚਾਅ ਪੱਖ (ਮ੍ਰਿਤਕ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ) ਨੇ ਪਟਨਾ ਵਿਖੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਜੂਡੀਕੇਚਰ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਂਚੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 10 ਮਈ 1989 ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਇਸ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਰਾਂਚੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਮੁਢਲੇ ਮੁੱਦੇ ਵਜੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। 13 ਜੂਨ, 1990 ਨੂੰ ਇੱਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਇੱਕ ਚੌਥਾਈ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਹੱਦ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। 5 ਅਪ੍ਰੈਲ 1991 ਨੂੰ ਇੱਕ ਅੰਤਮ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 13 ਜੂਨ, 1990 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਢਲੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਵੰਡ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੱਜ, ਰਾਂਚੀ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਟਾਈਟਲ ਸੂਟ 2 ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। 22 ਜੁਲਾਈ 2003 ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਗੈਰ-ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਵਾਰਾਣਸੀ ਵਿਖੇ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਟਾਈਟਲ ਸੂਟ 3 ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੂੰ 12 ਅਪ੍ਰੈਲ 2005 ਨੂੰ ਸੀ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 7, ਨਿਯਮ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ 1908 ("ਸੀ. ਪੀ. ਸੀ".) ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਰਜਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਰਾਂਚੀ ਵਿਖੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟਾਈਟਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਰਡਰ IX ਰੂਲ 13 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੀ 19 ਫਰਵਰੀ 2008 ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਮਾਂ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਦਾਅਵਾ ਇੱਕ ਚੌਥਾਈ ਹਿੱਸੇ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਸੀ। ਸੂਟ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਮਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਤਿੰਨਾਂ ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਦੀ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 18 ਦਸੰਬਰ 2013 ਨੂੰ, ਰਾਂਚੀ ਵਿਖੇ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਮਾਂ ਅਤੇ 9 ਫਰਵਰੀ 1996 ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇੱਕ ਪੂਰਕ ਅੰਤਮ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ।

4. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 12 ਮਈ 2014 ਨੂੰ ਰਾਂਚੀ ਵਿਖੇ ਅੰਤਿਮ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। 4 1 ਜਨਵਰੀ 2015 ਨੂੰ, ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 47 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ 13 ਜੂਨ 1990 ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ, 5 ਅਪ੍ਰੈਲ 1991 ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਫ਼ਰਮਾਨ ਅਤੇ 18 ਦਸੰਬਰ 2013 ਦਾ ਪੂਰਕ ਅੰਤਿਮ ਫ਼ਰਮਾਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਅਯੋਗਤਾ ਸੀ। 10 ਮਾਰਚ 2015 ਨੂੰ, ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਸੀ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 96 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ 13 ਜੂਨ, 1990 ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ। 5 ਅਪੀਲ ਲੰਬਿਤ ਹੈ।

5. 10 ਮਾਰਚ 2016 ਨੂੰ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 47 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

“ਫ਼ਰਮਾਨ ਧਾਰਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦਾ ਫਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਬਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਤਰਾਜ਼ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਬਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਉਠਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ ਪਰ ਨਹੀਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਬਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ”

ਫਾਂਸੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਪਣੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਕਿ ਫਾਂਸੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਕਥਿਤ ਅਣਹੋਂਦ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਬਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

6. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸੀ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 47 ਤਹਿਤ ਉਠਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਕੋਲ ਵੰਡ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾਃ "ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਟਿੰਗ ਕੋਰਟ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਵਿੱਚ ਪੈ ਗਈ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਟਿੰਗ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਬਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੈਕਸ਼ਨ 47 ਸੀ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਲਈ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ 1985 ਦੇ ਵੰਡ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। "

ਇਸ ਲਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਨਿਬੇੜੇ ਲਈ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਫਾਈਲ ਵਿੱਚ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

7. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਮੁਕੁਲ ਰੋਹਤਗੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਠਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫਾਂਸੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈਃ

(i) ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਰਾਂਚੀ ਵਿਖੇ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਟਾਈਟਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ 22 ਜੁਲਾਈ 2003 ਨੂੰ ਗੈਰ-ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ;

(ii) ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਵਾਰਾਣਸੀ ਵਿਖੇ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਟਾਈਟਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ 12 ਅਪ੍ਰੈਲ 2005 ਨੂੰ ਸੀ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 7, ਨਿਯਮ 11 ਤਹਿਤ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ

(iii) ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਰਾਂਚੀ ਵਿਖੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟਾਈਟਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਰਡਰ IX ਰੂਲ 13 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੀ 19 ਫਰਵਰੀ 2008 ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ ਜੋ ਵੰਡ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

8. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਐਸ. ਆਰ. ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈਃ

(i) ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਉੱਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਕਿਰਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਚਮਨ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਾਸਵਾਨ 6 ਅਤੇ ਹਰਸ਼ਾਦ ਚਿਮਨ ਲਾਲ ਮੋਦੀ ਬਨਾਮ ਡੀ. ਐੱਲ. ਐੱਫ. ਯੂਨੀਵਰਸਲ ਲਿਮਟਿਡ 7;

(ii) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਅੰਤਰਕਾਲੀ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਅਤੇ

(iii) ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਕੇਸ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੋਂ ਇਹ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਰਾਂਚੀ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਸਾਂਝੇ ਪੂਰਵਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਰਾਂਚੀ ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵੰਡ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

9. ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ, ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਸੀ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ।

“ਸੈਕਸ਼ਨ 21 (1) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸੋਧ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਥਾਨ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਤਰਾਜ਼ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਸੰਭਵ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੇ ਸਮਝੌਤੇ' ਤੇ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ।

(2) ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਵਿੱਤੀ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਸੰਭਵ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਸਮਝੌਤੇ' ਤੇ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੀ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਸਫਲਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ।

(3) ਇਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਸਥਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਅਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਸੰਭਵ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਅਸਫਲਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ। ” ਸੈਕਸ਼ਨ 21 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸੋਧ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਉੱਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਦੋ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨਃ

(i) ਇਤਰਾਜ਼ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ

(ii) ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਹੋਈ ਹੈ।

ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਮੂਲ ਜਾਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਘਾਟ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਉਭਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਸਮਝੌਤੇ' ਤੇ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਉੱਥੇ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਬਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।

10. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਬਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਇਕਪਾਸੜ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਧਾਰਾ 21 (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟ ਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਉਠਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸੋਧ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ।

11. ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਰਨ ਸਿੰਘ (ਉੱਪਰ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਚਾਰ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਭਰੋਸਾ ਜਤਾਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਿਵਾਦ ਸੀ। ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਮੰਚ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਅਪੀਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਪੀਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜੇਕਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪੀਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਵੇਗੀ ਨਾ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ। ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਹੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫ਼ਰਮਾਨ ਇੱਕ ਅਯੋਗਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਅ ਉੱਤੇ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਵੈਧਤਾ

ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਇੱਕ ਨੁਕਸ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਆਰਥਿਕ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਖੇਤਰੀ ਜਾਂ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ, ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਵੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫਿਰ ਇਸ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਉੱਤੇ ਸੂਟ ਵੈਲਿਊਏਸ਼ਨ ਐਕਟ 1887 ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆਃ

“7. ਧਾਰਾ 11 ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 578 ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇੱਕ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਜਿਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਅਪੀਲ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਏ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤਿਆ ਸੀ।

ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਜਾਂ ਘੱਟ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਜਾਂ ਘੱਟ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਲਈ, ਇਸ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਅਤੇ ਰੱਦ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਜਾਂ ਘੱਟ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਉੱਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਹੀਂ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 578, ਹੁਣ ਸੈਕਸ਼ਨ 99 ਸੀ. ਪੀ. ਸੀ. ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਉਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਨੁਕਸਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਉਲਟ ਜਾਂ ਬਦਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨੁਕਸਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ। ਇਸ ਲਈ ਸੈਕਸ਼ਨ 99 ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਜਾਂ ਘੱਟ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ। ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਧਾਰਾ 11 ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਜਾਂ ਘੱਟ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਉੱਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਢੰਗ ਅਤੇ ਹੱਦ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਸੰਪੂਰਨ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ, ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ

ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਜਾਂ ਘੱਟ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਥਾਨ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਹ ਉਹੀ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਅਤੇ 99 ਅਤੇ ਸੂਟ ਵੈਲਿਊਏਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਨੀਤੀ ਇਕੋ ਜਿਹੀ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੈਰਿਟ ਅਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਕਨੀਕੀ ਅਧਾਰਾਂ' ਤੇ ਉਲਟਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਨੀਤੀ ਖੇਤਰੀ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਦੋਵਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤਕਨੀਕੀ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮੈਰਿਟ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। " (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

12. ਇਸ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਹੀ ਸੀ=ਘੱਟ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਜਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸੱਚੇ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਉੱਤੇ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਮੰਚ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਅੰਦਰ 'ਪੱਖਪਾਤ' ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆਃ

“12. ...ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਸਿੱਟੇ' ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਤੱਥ ਜਿੱਥੇ ਅਪੀਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਜੇ ਸਹੀ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਫ਼ਰਮਾਨ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ, ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ "ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਜਾਂ ਘੱਟ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਪੱਖਪਾਤੀ ਤੌਰ' ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ

ਕੀਤਾ ਹੈ" ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਕਾਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫ਼ਰਮਾਨ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ, ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਬੇਸ਼ਕ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਤਾਂ ਹੀ ਜੇ ਪੱਖਪਾਤ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੱਖਪਾਤ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਮੰਚ ਵਿੱਚ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਅਪੀਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਉਲਟ ਸਿੱਟਾ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਨਤੀਜੇ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਜਾਂ ਘੱਟ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨੁਕਸਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਉਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪੱਖਪਾਤ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਕੁਝ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਇੱਕ ਫੋਰਮ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਹੀ ਮੁੱਲਾਂਕਣ 'ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ”

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਉੱਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਅ ਉੱਤੇ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਉੱਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆਃ

“16. ਜੇ ਕਾਨੂੰਨ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਅਪੀਲ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਜਾਂ ਘੱਟ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਬੇਸ਼ਕ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਸ ਤੱਥ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੁਦ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸ ਹੈ ਜੋ ਸੀ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਜਾਂ ਸੂਟ ਵੈਲਿਊਏਸ਼ਨ ਐਕਟ 1887 ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਉੱਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਸ ਢੰਗ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦੀ

ਥਾਂ, ਕਿਰਨ ਸਿੰਘ (ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਉੱਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਉੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਉੱਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਮੂਲ ਜਾਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਘਾਟ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ।

13. ਹੀਰਾਲਾਲ ਬਨਾਮ ਕਾਲੀਨਾਥ 8 ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਬੰਬਈ ਵਿਖੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਜੁਡੀਕੇਚਰ ਦੇ ਮੂਲ ਪੱਖ ਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਾਲਸੀ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਆਖਰਕਾਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਫੈਸਲੇ-ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬੰਬਈ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਰਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਅਯੋਗਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਚਾਰ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆਃ

“ਇਸ ਦੇ (ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ) ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਉੱਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤੁਰੰਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਮੁਦਈ ਨੇ ਅਸਲ ਪੱਖ ਤੋਂ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਆਗਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਲੈਟਰਜ਼ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਜਾਂ ਛੁੱਟੀ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਉੱਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਮੁਆਫ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਰਾਹੀਂ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸਾਲਸੀ ਲਈ ਭੇਜਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਉੱਤੇ ਆਪਣਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈਟਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਬਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਸੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਯੋਗਤਾ' ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ, ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ

ਅੰਦਰੂਨੀ ਘਾਟ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਬਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਮੁਆਫ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਰਗੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ 21.

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਹਰਸ਼ਾਦ ਚਿਮਨ ਲਾਲ ਮੋਦੀ ਬਨਾਮ ਡੀ. ਐੱਲ. ਐੱਫ. ਯੂਨੀਵਰਸਲ ਲਿਮਟਿਡ 9 ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖੇਤਰੀ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆਃ

“30. ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕਈ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਹਨ (i) ਖੇਤਰੀ ਜਾਂ ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ; (ii) ਆਰਥਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ; ਅਤੇ (iii) ਵਿਸ਼ੇ-ਮਾਮਲੇ ਉੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਖੇਤਰੀ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਉੱਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈਟਲ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਪੜ੍ਹਾਅ' ਤੇ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ, ਚਾਰਟਰ ਜਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਕਿਸੇ ਸੀਮਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੀ। ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਯੋਗਤਾ ਹੈ। ”

ਹਾਸ਼ਮ ਅੱਬਾਸ ਸੱਯਦ ਬਨਾਮ ਉਸਮਾਨ ਅੱਬਾਸ ਸੱਯਦ 10, ਇੱਕ ਦੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆਃ

“24. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਜੋੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫ਼ਰਮਾਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਖੇਤਰੀ ਜਾਂ ਆਰਥਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫ਼ਰਮਾਨ, ਜਿਸ

ਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਫ਼ਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ, ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਦੂਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ”

“20. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ”

14. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫਾਂਸੀ ਦੌਰਾਨ ਜੋ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਲਈ ਇੱਕ ਇਤਰਾਜ਼ ਸੀ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਮੂਲ ਜਾਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਘਾਟ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਇੱਕ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਵਾਸੁਦੇਵ ਧਨਜੀਭਾਈ ਮੋਦੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜਾਭਾਈ ਅਬਦੁਲ ਰਹਿਮਾਨ 12 ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਸਮਾਲ ਕਾਜ਼ਜ਼, ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਖਰਕਾਰ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੁਣਾਇਆ। ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ-ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਕਿ ਛੋਟੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਇੱਕ ਅਯੋਗਤਾ ਸੀ। ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਛੋਟੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਲਟ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ:

“6. ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀਃ ਪਾਰਟੀਆਂ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫ਼ਰਮਾਨ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਫ਼ਰਮਾਨ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਤੱਥਾਂ' ਤੇ ਗਲਤ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸੋਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਢੁਕਵੀਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਗਲਤ ਹੋਵੇ, ਫਿਰ ਵੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

8. ਜੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਸੂਟ ਵੈਲਿਊਏਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਫ਼ਰਮਾਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ' ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਓ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਓ, ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ”

15. ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਗਲਤੀ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਵੰਡ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਮਾਨ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

16. ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ (ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 43/2015) ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ।

17. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

18. ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼, ਰਿਮਾਂਡ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਇੱਕ ਅੰਤਰਕਾਲੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ

ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦਾ। ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਉੱਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਫਾਂਸੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਿ ਰਾਂਚੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸਾਂਝੇ ਪੂਰਵਜ ਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵੀਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

19. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਅਪੀਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਫਾਂਸੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਖਤਮ ਕਰੇਗੀ। ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ ਅਪੀਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Tarun Mehra

Advocate